

1 Lente in de Rustenburgerstraat

Standvastig en in een nagenoeg rechte lijn loopt de Rustenburgerstraat van de Amstel tot de Ruysdaelkade door het zuidelijk deel van Amsterdam dat om nooit opgehelderde redenen de Pijp wordt genoemd. Tegenwoordig spreekt men vanwege de vele studenten ook wel van het Quartier Latin van Amsterdam. De Franse balkons hangen er als buikjes aan de huizen en op elke hoek vind je wel een trendy koffiëbar. Toen Ria

Ria in de achtertuin van de Rustenburgerstraat

Prudon geboren werd, in de lente van 1937, heersten daar rust en ruimte. Auto's waren er nauwelijks, op de achtergrond hoorde je alleen het piepen van lijn 4 en af en toe de kar van de voddendoer. Spelende kinderen domineerden het straatbeeld. Het gezin Prudon woonde eerst op 326 drie hoog, snel daarna beneden op 362. Iets romantisch had het wel, de parterrewoning met de houten veranda naar de achtertuin en een klein lapje

grond tussen de huizenrijen, maar het was verre van luxueus. Met recht een pijpenla. Ria sliep met haar zus Joke in de voorkamer, de jongens in de tussenkamer en pa en ma achter, allemaal op een spiraalbed dat overdag opgeklapt achter een gordijn verdween. Eleganter dan bij de burens, dat wel. Van hen sliepen alle zeven jongens zomer en winter in

het vochtige schuurtje achterin de tuin. Ria kan het huis nog uittekenen. De portiek met drie treden en getrapte gele en groene steentjes rondom, de lange gang, de houten deurknoppen, het keukentje met het granito aanrechtblad en kierende keukenkastjes.

‘Mijn eerste herinnering is dat mijn moeder me aankleedde op de keukentafel,’ vertelt ze, ‘en ik een strik op mijn hoofd had.

We gingen naar de 40-jarige bruiloft van opa en oma Annes in Bovenkerk. Met de tram en de bus via het Haarlemmermeerstation, een hele expeditie. Het was altijd feestelijk om daarheen te gaan. Ze hadden een klein huis met een aangebouwde keuken. Op de overloop moest je heel voorzichtig lopen, anders zakte je door de vloer.’

Op de 70-ste verjaardag van opa Annes. Middelste rij links Ria, staand
vooraan in witte jasje Joke en knielend midden vooraan Koos.

‘Een andere vroege herinnering is dat Joke werd geboren. Ik werd wakker van gehuil. “Papa wat is dat?” vroeg ik. Mijn vader tilde me op boven het wiegje. “Je hebt een zusje gekregen,” zei hij. Dat was in 1942. Koos was toen al drie. Hij kreeg een jaar later polio, net als veel anderen in onze straat. Mijn moeder nam hem in een wandelwagentje mee naar het Onze Lieve Vrouwe Gasthuis, want hij kon niet meer lopen. Gelukkig heeft hij er nauwelijks iets aan overgehouden.’

‘Ik vond het thuis gezellig,’ zegt Ria, ‘al was het midden in de oorlog. Mijn vader las op zondag verhalen van Don Bosco voor. Hij was gek op kinderen, maar kon ze later door zijn slechte gezondheid niet meer goed aan en werd mopperig. Hij werkte bij de Rijksverzekeringsbank (RVB, Rot Van Binnen, Rot van Buiten, zeiden ze over het gebouw) in de Lutmastraat, waar hij dossiers behandelde voor de ongevallenwet. Voor zijn plezier ging hij elke woensdagavond boeken stempelen en kaften in de parochiebibliotheek van Pax. Als vrijwilliger. Hij nam ook boeken mee voor mijn moeder en voor zijn zus, tante Rie. Maar heel raar: als ik een keer zat te lezen vroeg hij: “Heb je niets beters te doen?” Alsof lezen alleen aan ouderen was voorbehouden.

‘Mijn moeder was nooit chagrijnig voor zover ik me herinner. Ik hielp haar vaak met schoonmaken. De was bijvoorbeeld, dat was wat! Die moest gekookt en dan op de veranda door een wringer en aan de lijn. Elk jaar was er ook de grote voorjaarschoonmaak. Dan moest de kachel weg en ging de hele inboedel naar buiten. Een geklop en gepoets! “Ben jij al schoon?” vroegen de vrouwen elkaar op straat. Het moest vóór Pasen gebeuren. Nu klinkt het belachelijk, maar als kind vond je dat leuk. Ik heb nooit een hekel aan huishouden gehad. Joke en ik deden vaak samen de afwas en dan zongen we. Op de grote stille heide... dat soort liederen.’

2 De invasie

E'en scherp beeld dat me van de oorlog bijstaat, is dat er Duitse soldaten zingend door de straten marcheerden. Wij speelden nog wel buiten, maar de sfeer werd steeds grimmiger. De meeste scholen waren bezet door de Duitsers, er werd lesgegeven in allerlei winkeltjes die leegstonden, bijvoorbeeld op de hoek van de Rustenburger- en de Ferdinand Bolstraat waar later een kinderwagenwinkel kwam. Pas in de derde klas kwam ik op een echte school, de Heilig Hartschool. Ik moest er breien en vond het verschrikkelijk. Ik liet alle steken vallen! Dan ging ik op zondag naar oma Prudon in de Van Beuningenstraat en die zette ze weer op de pen. Oma Prudon was verder niet zo'n gezellige oma. Toen ze later zware reuma kreeg was ze vaak bij ons thuis. Dan mocht ik blij zijn als ze een keer zei dat ik zo ijverig was, bij wijze van compliment...'

'Aan het einde van de oorlog logeerde ik bij ome Piet en tante Nellie in Amstelveen, ik denk omdat daar meer te eten was. Ome Piet bracht me elk weekend naar huis, achterop de fiets. Maar niet alleen voor de gezelligheid, ontdekte ik. Hij verkocht sigaren uit de winkel van opa, maar dat mocht niet meer toen ze op de bon waren. Om een geheim voorraadje aan te leggen, smokkelde hij ze mee. Ze verdwenen bij mijn ouders bovenin een kastje. Eigenlijk was ik een dekmantel op die fiets.'

'Toen kwam D-day. Juni 1944, ik was net zeven. Alle huizen moesten verduisterd en we moesten repen papier op de ramen plakken om de schade van inslaan te beperken. Toen ik mijn moeder vroeg waarvoor dat was, zei ze: "Voor de invasie." De invasie! Alsof dat mij iets zei.'

'Het is gek, maar ik kan me niet herinneren dat ik bang was. Behalve als

het luchtalarm ging. Dan moest je óf maken dat je thuis kwam óf de schuilkelder in. Er was een betonnen bunker op het Van der Helstplein en een op het Cornelis Troostplein. Heel smerig hoe het daar stonk naar pis. Thuis moest je bij luchtalarm met zijn allen in de meterkast onder de trap. Als het alarm weer ging, mocht je er pas uit. Ik denk dat ik daar claustrofobie aan overgehouden heb.'

'Het ergste moest nog komen. De geallieerden trokken op naar het noorden en toen Brabant al was bevrijd kwam bij ons de hele Hongerwinter nog. Er was niets meer: geen gas, geen licht, geen eten. Zelfs als je geld had, kon je nergens terecht, want er was gewoon niets. Alle bomen in de stad werden gekapt en mensen haalden zelfs de houten blokjes tussen de tramrails vandaan om ze op te stoken. Omdat er geen kolen meer waren, hadden we zo'n allesbrander bovenop de kachel staan, en daar stopten we alles in wat we konden vinden, voor een beetje warmte.'

Amsterdam, 1945. Kinderen wrikken blokjes hout tussen de tramrails vandaan

Foto: Cas Oorthuys/Hollandse Hoogte

‘Honger kan ik me zelf niet herinneren. Koos en ik mochten tussen de middag af en toe eten bij rijke mensen in de Schubertstraat. We zaten in de keuken met een paar dienstmeisjes om ons heen. Dat werd geregeld door de RVB. We gingen ook naar de gaarkeuken, met een schaalte. Die beelden van toen die je weleens ziet, van kinderen die pannen leegschrapen, die ken ik uit het echt. Mijn ouders moeten wel honger hebben gehad, die waren ook mager geworden. Het meest geweldige was natuurlijk het Zweeds wittebrood, dat gedistribueerd werd. Alle Amsterdammers herinneren zich dat. Of het echt uit de lucht kwam, zoals wij dachten, weet ik niet, wel hoe het smaakte. Net cake.’

‘Na de oorlog ben ik zes weken met de hele klas naar Sint Oedenrode geweest om aan te sterken. Niet ver van het dorp waar mijn toekomstige echtgenoot woonde! We werden opgehaald door een legertruck, sliepen in een klooster op veldbedden. De nonnen waren lief en volgens mij ook heel naïef. “Pas op voor de mijnen,” zeiden ze als we bramen gingen plukken. We wisten niet eens wat mijnen waren.’

Ik weet ook nog dat de vrouw van de burgemeester van Sint Oedenrode net gestorven was. Ze lag opgebaard in de kapel en wij gingen kijken. Ze was de eerste overleden persoon die ik heb gezien.’

3 Het broertje van de bevrijding

Net vóór de bevrijding, op 26 april 1945, is Petertje geboren, het broertje dat nog geen jaar oud geworden is. Ik kan me de dag nog herinneren, mijn moeder liep net naar het schuurtje om aardappelen te halen toen haar water brak. Ze riep de buurvrouw en zei tegen Koos en mij dat we naar Nellie Zuurveld moesten, dat was mijn vriendinnetje.

Toen we weer terugkwamen was er een baby. ‘

‘Ik was gek op hem, trok veel met hem op en haalde altijd geintjes met hem uit. Maar in maart 1946 kreeg hij kinkhoest en daarna kwam er hersenvliesontsteking bij, met hoge koorts. Op zaterdagmiddag is hij in een taxi naar het ziekenhuis gebracht en op maandagochtend kwam een politieagent aan de deur vertellen dat hij overleden was.’

‘Mijn vader huilde, dat weet ik nog.

Petertje werd gebracht en opgebaard in de voorkamer, in een kistje. We gingen iedere keer kijken. Als kind vind je dat interessant. Toen kwam de begrafenisondernemer, meneer Spijker – ja, zo heette hij! Normaal zagen we hem altijd als hij de contributie op kwam halen voor ‘het dooienfonds’. Ik kreeg elk jaar een gulden van hem omdat ik op dezelfde dag jarig was als hij. Nu kwam hij iets ander doen. Hij spijkerde het kistje dicht en nam het onder zijn arm mee. Alsof het een aktetas was. Heel naar om te zien.’

**Hij
spijkerde
het kistje
dicht en nam
het onder zijn
arm mee. Alsof het
een aktetas
was.**

‘Tijdens de begrafenis van Petertje werd mijn moeder niet goed. Ze viel achterover bij het graf, een paar mensen moesten haar opvangen. Of we in rouw gedompeld waren? We mochten een tijdje niet naar de draadomroep luisteren, dat weet ik nog wel. Binnen een jaar was er weer een broertje. Weer een Petertje. Na hem kwam Kees, de jongste.

TWEDE DISTRIBUTIE STAMKAART		M V	174 № 482944
NO. PERSOONBEWIJS		705	
NO. EERSTE DISTR. STAMKAART			E 093600
DELAATTE- NAAM	Prudon		
VOOR- NAMEN	Maria Hendrika J.		
OP- BOORTE DATUM	3 Mei 1937	IN WOEIJ	
OP- REES- TE	Amsterdam		
ADRES	Rustenburgersstraat 362 h		
 			

4 Zijde met een vlam

D'Dromen over later? Ik wilde graag een gezin. Mijn vader wilde dat ik naar de mulo ging, maar mijn moeder dacht dat ik meer zou hebben aan het vglo (voortgezet lager onderwijs), een soort huishoudschool. Dat dacht ik zelf eigenlijk ook. Je leerde er handwerken, naaien, kinderverzorging, koken. Wat je kookte moest je ook opeten... de eerste keer dat ik macaroni maakte... ik vond het zo smerig, dat ik het in mijn schortzak heb gegooid.'

'Ik hield van naaien en patroontekenen. Daarom ben ik na het vglo naar de modevakschool gegaan. Dat was in de Sint Willibrordusstraat. We hadden les van een non, zuster Cunera. Veel competitie was er niet, je was blij als je kleren had. Er waren weleens van die drama's. Een van ons zou een trouwjurk maken voor haar zus. Ze zou er moiré op stikken, een soort zijde met een vlam erin geperst. Maar bij het strijken is de moiré in een teiltje water gekomen en was de vlam weg. Verschrikkelijk!'

'Alles was nog op de bon in die jaren, we moesten overal zuinig mee zijn. Ik weet nog dat je voor het eerst weer snoep kon kopen. Drie soldatencaramels voor vijf cent! Op de hoek van onze straat was een distributiecentrum van Jamin, waar ze ook van die blokken ijs hadden, roze of wit, met wafels. Nou, je begrijpt wel wat er gebeurde.'

'In 1953 ben ik gaan werken in het naaiatelier van Langenegger en Co. op de Raamgracht nummer 8. Ik begon achter, dat was voor leerlingen, een lange zaal met aan twee kanten grote industriemachines. Met je knie kon je het voetje omhoog doen, heel makkelijk. Maar het lawaai... niet te

harden. Als meneer Langenegger met een mededeling kwam, moest eerst de stroom eraf. Later mocht ik naar het vooratelier. We maakten kinderkleding, onder andere voor C&A. Omdat ik nogal netjes was, heb ik een hele tijd als modellenstikster gewerkt, op uurloon. Andere meisjes stikten bijvoorbeeld alleen mouwen aan, die werkten op stukloon. Het erebaantje betekende alleen ook dat ik vaak rotklusjes kreeg en fouten van anderen op moest knappen.

Op een gegeven moment krijg je daar genoeg van. Ik werkte 42 uur per week, voor fl 12,12 schoon.' 'Inmiddels was het 1956, ik was 19. Ome Piet en tante Nellie hadden een

winkel in lampen, huishoudelijke apparaten en grammofoonplaten geopend op de Dorpsstraat in Amstelveen. Koos werkte daar al op woensdag en zaterdag en het leek mij ook wel wat. "Maar Ria," zei die meneer Langenegger, "dat kan toch niet! We hebben je nodig!" Ik heb toch doorgezet.'

Ria met de collega's van Langenegger

5 Halmen en kluiten

Ondertussen had het leven ook in Brabant zijn loop gehad. Cor is geboren onder de rook van Den Bosch, in Berlicum, tegenwoordig een welvarend forenzendorp, dat faam geniet als vestigingsplaats van de eerste Europese kamelenmelkerij! In het jaar dat Cor geboren is, 1937, ging het er een stuk traditioneler aan toe. Het dorp telde zo'n 3500 inwoners en de belangrijkste industriële bedrijven waren de sigarenmakerij aan de Hoogstraat en Brouwerij Godschalcx in het naastgelegen Middelrode. Het gezin Van Osch behoorde met de slagerij tot een kleine minderheid van middenstanders onder de bewoners die vooral het land bewerkten. Het is tussen rogge, haver en boekweit dat Cor is opgegroeid, met een steeds wisselende aanblik van halmen en kluiten, en zelden zonder dreiging van oorlogsgeweld. Dat geweld is de inwoners van Berlicum meer dan eens bruut op de huid gekomen. Het huis waar Cor als oudste zoon, na zijn zus Marietje, ter wereld kwam, bestaat niet meer. Het was aan de Milrooyseweg 3, een groot twee-onder-één-kap huis met een winkel, een wasserij, een slachterij en een deel voor levende have: wat varkens en kleinvee. 'Het huis was van mijn opa geweest,' vertelt Cor. 'Hij was behalve slager een gewiekste handelaar en had veel ploggeld verdiend, een soort premie die je kunt krijgen bij de verkoop van vastgoed. Daarmee had hij drie nieuwe huizen laten bouwen. Alle kinderen kregen een huis of een stuk grond. Toen mijn vader de slagerij van hem overnam, zijn mijn ouders in zijn huis blijven wonen, zelf is hij een deur verderop gegaan. De grond die voor de bouw van de huizen was afgegraven, overigens,

had hij verkocht aan Heijmans, het bouwbedrijf dat nu miljarden waard is. Het was een van hun eerste transacties.'

'Mijn opa was een moordvent,' zegt Cor. 'Hij was al jong weduwnaar geworden, maar sloeg zich er energiek doorheen, met hulp, overdag, van zijn huishoudster Jaan. Hij bakte zijn eigen brood, in een oventje naast de wc in de bijkeuken. Dat rook zo onweerstaanbaar lekker, dat ik altijd even een plak ging halen. Hij had ook zo'n oude grammofoon, met een toeter. Die draaide hij op zondag op en dan gingen we zitten luisteren.' 'Het geboortehuis leek wel wat op dat waar we later zijn gaan wonen, aan Ploeg 6. Mijn ouders sliepen in het opkamertje. Op zolder was één kamer voor de jongens en één voor de meisjes. Als het waaide, waaide je uit je hemd. Ik zat graag te lezen bij het potkachtje beneden. Een keer was er een ontploffing en schoot er een vlam doorheen, precies over mijn knie. Een vrouw die bij ons hielp, Sien Strik, nam me mee naar haar moeder die aan handoplegging deed. Die ging zitten prevelen, heel geheimzinnig, en daarna kreeg ik een geitje mee!'

'Ik vermaakte me altijd prima. Verderop in de straat woonde Veronica de Wring samen met haar broer, zij was een dankbaar onderwerp van spot. "Tante Veronica speelt de harmonica," zongen we. Soms gooiden we rotte appels. We hadden een grote tuin en mooie lindebomen aan de voorkant van het huis. Aan de overkant had je de molen van Goortjes, die later is platgegooid. De grond was van Jansen de Wit, eigenaar van de bekende kousenfabriek in Schijndel die we de Sok noemden. Mijn vader huurde een stukje grond daarnaast. Hij verbouwde er rogge en aardappelen en ik hielp mee.'

'Het grootste deel van de kindertijd die ik me herinner was het oorlog,' vertelt Cor. 'Met de slagerij ging het slecht, natuurlijk. Als er al vlees werd verkocht, werd het waarschijnlijk niet afgerekend. Mijn ouders vroegen daar ook niet om. Om bij te verdienen nam mijn vader een baan als hulpbesteller bij de PTT. Mijn moeder had voor haar huwelijk als onderwijzeres gewerkt maar bleef nu thuis bij de kinderen, zoals in die tijd alle getrouwde vrouwen deden. Ze hielp ook in de winkel, altijd in een wit schort en bijna altijd in verwachting. Als het te lang duurde met het katholieke nageslacht, kwam de pastoor vragen of het niet weer eens tijd werd. Niet dat mijn moeder veel op had met hem of met het geloof. Ze was zeer eigenzinnig. En trots. We moesten er allemaal netjes uitzien als we de deur uitgingen. Stel je voor wat een opgave, in die tijd. En ze leed liever kou en honger dan dat ze iets van een ander moest vragen.'

6 Operatie Market Garden

In de zomer van 1944 stevende de bezetting af op een ontknoping. België was al bevrijd en het zuiden van Nederland wachtte in spanning op de eerste geallieerde troepen. Op dat moment werd in het diepste geheim de Operatie Market Garden voorbereid. Britse, Poolse en Amerikaanse luchtlandingstroepen zouden belangrijke bruggen over Nederlandse rivieren innemen bij Eindhoven, Arnhem en Nijmegen, waarna grondtroepen uit België via deze bruggen zouden opmarcheren. Berlicum lag aan de rand van deze marscorridor, pal in de vuurlinie. Het was de Amerikaanse 101e Luchtlandingsdivisie, bijgenaamd de Screaming Eagles, die op 17 september in het gebied rond Eindhoven werd gedropt. Cor zag de parachutisten naar beneden komen boven Heeswijk, met honderden tegelijk! 'Later heb ik begrepen dat Heeswijk een vergissing was. Ze hadden bij Veghel af moeten springen, vlakbij de brug over de Aa.' 'De Duitsers waren heel nerveus geworden,' herinnert Cor zich. 'Diezelfde dag, of een dag later, hoorde ik 's avonds een hoop geschreeuw en herrie in de keuken. Ik keek door een kier in de deur en

Geallieerde parachutisten landen in Brabant, 17 september 1944

zag mijn ouders met hun handen omhoog tegen de aanrecht staan. Tegenover hen stond een Duitse officier, geweer in de aanslag. Hij dreigde hen dood te schieten. Enkele dagen daarvoor was hij komen vragen waar de parachutisten waren geland en hij dacht dat mijn ouders hem expres de verkeerde kant op hadden gestuurd. Een buurvrouw die op het kabaal af was gekomen, moest ook tegen de aanrecht met de handen omhoog. Uiteindelijk is de officier vloekend weggegaan, het liep maar net goed af.'

De Operatie Market Garden duurde van 17 tot 26 september 1944 en mislukte grotendeels omdat de laatste brug bij Arnhem niet kon worden ingenomen. Tot november, toen Brabant was bevrijd, werd nog hevig gevochten tussen en onder de rivieren. Angstige momenten en serieus ongemak kwamen in deze maanden dicht bij elkaar voor het gezin Van Osch, dat inmiddels zeven kinderen telde. Cor: 'De Duitsers vuurden veel onbemande straalvliegtuigjes met bommen af, V1's of V2's. Ze maakten een gierend geluid, dat heel beangstigend was. Als we er een aan hoorden komen, kropen we onder de dekens. We sliepen in de slagerijwinkel omdat mijn ouders dachten dat dat veiliger was. Toen het bombarderen heviger werd, zijn we naar de schuilkelder in de tuin gegaan. Mijn opa en mijn vader hadden die zelf uitgegraven, hij was zo'n anderhalve meter diep. We schuilden ook in de kelder onder de bijkeuken van opa. Op een keer toen wij daar zaten is er een grote kerosinetank uit een vliegtuig door de regenput en de muur van de bijkeuken geslagen. Aan de tank zaten buisjes, die ik in plakjes heb gezaagd. De plakjes heb ik als ringetjes verkocht. Ik zag altijd wel de lol van iets in. Als ik daaraan denk... mijn jongste jaren zouden door de oorlog getekend moeten zijn, maar eerlijk gezegd: ik vond het een fantastisch avontuur!'

Look Out Below

Een van de parachutisten die die middag bij Heeswijk afsprongen was aalmoezenier luitenant-kolonel F.L. Sampson. Na de oorlog heeft deze Sampson, een van de weinigen die de onderscheiding van de Gouden Vleugels heeft gekregen, een boek geschreven over zijn belevenissen tijdens de oorlog, *Look out Below*. 'Tegen kwart voor één,' zo schrijft hij hierin, 'maakten we ons gereed voor de sprong. We naderden ons aangewezen terrein. Het was een prachtige, zonnige dag. Precies om één uur was het mijn beurt. Zodra ik de deur van ons transportvliegtuig verliet, zag ik beneden me een groot kasteel met een brede gracht eromheen. Mijn parachute opende zich snel. Doch voordat ik in de gewenste stand kwam hangen, merkte ik dat ik bovenop de top van de parachute van een andere parachutist aandreef. In minder dan geen tijd zat ik er bovenop en ik zonk weg in zijn scherm alsof het drijfzand was. Dit was levensgevaarlijk want onze chutes droegen geen van beide meer. Die van mij hing slap naar beneden. Ik trachtte te gaan liggen en me eraf te rollen. Dat lukte. Ik duwde me uit alle macht af. Mijn valscherp bloesemde goddank juist op tijd weer open, want ik was nog maar dertig meter boven de grond, of eigenlijk moet ik zeggen: boven het water. Deze keer was ik, van al mijn sprongen, het dichtst bij de dood geweest: 30 meter er vandaan. Ik plofte in de kasteelgracht, maar gelukkig kwam het water niet hoger dan mijn borst. Ik kon naar de kant waden en over een heg klimmen. Het bleef doodstil. We hadden geen enkel schot gehoord, alles leek op een manoeuvre in vreedetijd. De man op wiens scherm ik terechtgekomen was, was in dieper water gevallen. Ik kon zijn scherm

vastgrijpen en hem naar de kant trekken. Anderen waren in de bomen terechtgekomen. Er waren er die hun rug gewond hadden en ledematen gebroken. De arts die in mijn vliegtuig was meegekomen zat ook vast in een boom. Ik hielp hem naar beneden en ook hij bezeerde zich daarbij. We droegen de gewonden het kasteel binnen en richtten er een medische hulppost in. Daarna ging ik naar het dorp om de commandant te waarschuwen. De straat was vol met mensen. Een van onze jongens vertelde hun dat ik priester was en toen werden ze nog geestdirftiger. Ze gingen de pastoor halen. Die sleepte me de pastorie binnen. Ik moest eten. Hij liet de dorpskapper halen om me te scheren, want ik had een ruige baard: die lieten we altijd groeien als we moesten springen, om er een beetje gevaarlijker uit te zien. Ik wandelde weer het dorp in en daar stond een heel klooster Norbertijnen op me te wachten: ze spraken allemaal zonder aarzeling Engels, en allemaal tegelijk. In het dorp trachtte ik een paar boerenkarren te charteren om de gewonden van het kasteel naar Veghel te vervoeren. Maar toen we het kasteel naderden zag ik plotseling overal Duitsers lopen. Er werd geschoten. Drie dode Amerikanen lagen langs de weg. Het kasteel en de gewonden waren blijkbaar in handen van de Duitsers.

Ik zag weg te komen en zonder gezien te zijn kon ik een fiets bemachtigen en ik reed naar Veghel, ons eigenlijke doel. Daar werd al druk over en weer geschoten. De commandant stuurde een peloton schutters terug naar Heeswijk om de gewonden in het kasteel te ontzetten. Maar deze konden daarin niet slagen. De vakantiestemming van deze middag was voorbij. Spoedig verscheen de nachtmerrie van de grimmige oorlog weer.'

Bron: Berlicum in oorlog en bevrijding, 1965
Dr. Fulco van der Heijden (1903-1987)